

Engelse Spitfire miste Duitse telefooncentrale

door Koos Kolenbrander

In het voorjaar van 1944 stond de tegenwoordig in Dijkstate wonende Jan Vink met een aantal vrienden op de hoek van de Dorpsweg met de Molenweg in Maartensdijk voor de sigarenwinkel van Aart van der Krol. Boven de boerderij van Teus van Oostrum, aan de overkant van de Dorpsweg op nummer 85, waar in 2008 zorgboerderij Nieuw Toutenburg is gevestigd, cirkelde een Engelse bommenwerper. De jongens werden door een Duitse soldaat gesommeerd te verdwijnen.

Even later vuurde de spitfire een bom af op de boerderij, die tussen het woonhuis en de deel (gedeelte van boerderij) in het melkhok terecht kwam en waarvan de huls buiten op het pad bleef liggen. Door het bombardement overleed een koe en sneuvelde door de enorme luchtdruk van de explosie de winkelruit van Aart van der Krol. De Engelsen hadden het waarschijnlijk op de Duitse telefooncentrale gemunt, die zich in het voorhuis van de boerderij van Van Oostrum bevond.

Na de aanval kwam de toenmalige thuishnippende dorpskapper Anderson, bedekt onder het stof, in paniek uit de boerderij rennen en Wout - de zoon van Teus van Oostrum - kwam vanachter de boerderij informeren of iedereen nog in leven was. De Duitsers kwamen ook naar buiten en enkele zochten binnen achter het voorraam van het voorhuis met een verrekijker de lucht af of de Engelse bommenwerper verdwenen was.

'Boerderij van Van Oostrum' (Dorpsweg 85).

Onze benedenbuurman heeft een bijzondere hobby: het maken van legpuzzels. En dan niet van die kleintjes, het zijn puzzels van pakweg een meter bij anderhalf. 4000 stukjes, goedendag! Voor zijn raam heeft hij een grote plaat multiplex of iets dergelijks op een tafel gelegd en daarop wordt de puzzel in elkaar gezet. Het gebeurt heel systematisch. Hij maakt hoopjes met 'lucht', hoopjes met 'water', hoopjes met 'struikgewas' en wat er maar op de voorstelling van de puzzel te zien is. Met engelengeduld is hij bezig. En dan, op een dag, zo zien we van buitenaf, is de legpuzzel opeens klaar. Dan is de pret voorbij en moet de puzzel natuurlijk weer terug in de doos. Best zonde van alle tijd en moeite, zou je denken.

Het kan ook anders. In het bejaardentehuis waar mijn schoonouders woonden was een bewoner die elke legpuzzel die hij maakt opplakte op hardboard en dan heel netjes inlijstte. Natuurlijk waren deze puzzels een stuk kleiner. Hij hing zijn kleurige 'kunstwerken' op in de gangen van

Zingen en auto's maken

De Duitsers waren tijdens de bezetting bij meerdere boerderijen en woonhuizen in het dorp ingekwartierd. In de boerderij van Spelt - de Graaf Bentinckhoeve gelegen rechts naast die van Van Oostrum - woonden een aantal Duitse officieren met enkele

Tijdens de bevrijding onder de ereboog aan de Molenweg v.l.n.r. Co van de Heide, Gijs v.d. Bunt, Ab Westbrook, Willem de Jong, Kees van Eck en zittend Ab Koops.

Canadese bevrijders bij het gemeentehuis.

oppassers. Ook was het woonhuis van de kwekerij van Gille op de rechterhoek van het huidige Prins Willem Alexanderplantsoen gevorderd. De familie Gille woonde tijdens de bezetting in een van de schuren van de kwekerij. Ook huize Eyckenstein, achter in het dorp, was door Duitsers bezet.

In de herinnering van Jan Vink, die tijdens de bezetting nog een puber was, waren de Duitsers in het dorp vooral goed in auto's repareren en zingen. De soldaten hadden tijdens het marcheren door het dorp zgn. moffendoppen onder hun schoenen. Ze liepen vaak op de maat van de muziek. Ook de Openbare School aan de Dorpsweg, op de plek van het huidige Sjos-gebouw, was door de Duitsers bezet. De kinderen van de openbare school moesten hierdoor tijdens de bezetting naar de School met den Bijbel aan de Molenweg. 's Ochtends hadden de kinderen van de Openbare School les en 's middags de kinderen van de christelijke school in het schoolgebouw.

Fiets gevorderd

Bep van Boven was bij kolenboer Evert Boshuis aan de Dorpsweg geëvacueerd. Kort na de bevrijding

'schilderen op nummer'. Je koopt een getekende voorstelling op een soort karton. Ieder vakje van de tekening heeft een nummer. Met de bijgeleverde genummerde tubes acrylverf moet ieder vakje met de corresponderende kleur worden ingevuld. Aan het einde, als ieder vakje goed is ingevuld, heb je een 'schilderij'. Het assortiment van Ravensburger bevat vooral veel paarden, honden en poezen. Ik heb resultaten gezien, waarbij de tranen je in de ogen sprongen: niet om aan te zien. En dat terwijl de makers er zelf heel trots op waren. En daar gaat het natuurlijk ook om. Wat je ook puzzelt, klievert of knutselt, het belangrijkste is dat je er zelf plezier aan beleeft. Probleem is dan wel vaak wat je moet doen met al die eigen gemaakte kunstwerken. Niet iedereen maak je echt blij met het resultaat van je artistieke uitpattingen. Dan is het vooral op latere leeftijd fijn dat de gangen in bejaardencomplexen meestal heel erg lang zijn.

Martijn Nekkers

Klankbord Puzzelen

het complex. Hij hield niet op en ging maar door. Van grote afstand was het een mooi gezicht, al die kleurige platen. Kwam je dichterbij dan zag je toch heel goed alle stukjes van de legpuzzel. De maker was heel trots op zijn werk. Hij beschouwde ze toch echt als zijn eigen creaties.

Erg

Maar het kan natuurlijk nog erger. Ravensburger brengt sinds jaar en dag

Wegtrekkende Duitsers over Tolakkerweg in Hollandsche Rading. Langs de weg staat de fam. Van Zijtveld.

had hij een Duitse Feldweibel zijn fiets afhandig gemaakt en reed daarmee over de Molenweg. Vol trots vertelde hij iedereen: 'Ik heb een fiets gevorderd'. De aftocht van de Duitsers uit Maartensdijk duurde na de bevrijding ongeveer twee weken. Ze marcheerden in grote collones over de Tolakkerweg met om de zoveel man een Engelse Bremcarier met rupsbanden ertussen. Achter in het dorp stonden aan de Embrachmentsweg de gevorderde paarden.

Jan Vink vertelde, dat hij in het voorjaar van 1944 zag, dat een spitfire een bom af vuurde op de boerderij Dorpsweg 85.

4 mei-herdenking in Maartensdijk

Traditiegetrouw sluit ook de voormalige gemeente Maartensdijk aan bij de nationale herdenking op 4 mei. Om met dankbaarheid en respect al diegenen te gedenken die bij hun daadwerkelijke inzet voor vrijheid en recht het leven hebben gelaten. Om stil te staan bij die talloos velen die in concentratiekampen of door oorlogsgeweld de bevrijdingdag niet beleefd hebben. Om ons te realiseren dat 'de vrede op aarde' nog lang niet gerealiseerd is; dat nog steeds mensenlevens verloren gaan.... En om stil te staan bij tekenen van hoop.

Vanuit die gedachte komt men op de avond van 4 mei bij elkaar in de Sint Maartenskerk aan de Nachtegaallaan te Maartensdijk voor een herdenkingsbijeenkomst waar ook zeker de jongeren in de gemeente hun inbreng zullen hebben, met tekeningen, woorden en lied...

De bijeenkomst begint om 19.10 uur; de kerk is open vanaf 18.50 uur. Na afloop gaat men begeleid door de Scouts van Agger Martini, in stille tocht naar het Maartensplein, waar koraalmuziek en een gedicht leidt naar de twee minuten stilte rond de klok van acht uur.

Programma dodenherdenking Maartensdijk 2009

4 mei 2009 in de Sint Maartenskerk aan de Nachtegaallaan te Maartensdijk

- opening door Bert Hooemoed
- muziek door De Vriendenkring
- toespraak locoburgemeester H(erman) P. Mittendorff
- gedicht door Corrie van Es ('Dag, Anne Frank')
- gesprekje met kinderen over hun tekeningen door Marjan Bosma
- muzikale bijdrage door Sanne Broekhuizen
- gesprekje met kinderen over hun tekeningen door Marjan Bosma
- muziek door De Vriendenkring
- toespraak door Kelvin van den Bunt i.s.m. Bert Hooemoed
- Lotte Boekhout en 'De Sterretjes van St. Maarten' o.l.v. Gijsbert van de Linden en Norbert Boekhout.
- gedicht door Vivian Hemmelder ('Soms, een enkele keer')
- slotwoord door pastor Gerard de Wit
- De Vriendenkring stelt zich voor de kerk op en zal de stille tocht voor gaan, begeleid door de Scouts van Agger Martini
- Op het plein: koraalmuziek en een gedicht
- trompetsignaal; aanvang twee minuten stilte
- twee minuten stilte afgesloten door het zingen van couplet 1 en 6 van het Wilhelmus, begeleid door De Vriendenkring. De vlag blijft halfstok.
- einde officiële gedeelte; gelegenheid tot koffiedrinken in Dijkstate.